

“Ο Ήλιος της Αναρχίας Ανέτειλε” - Παράρτημα III. Κείμενα του Ηρακλή Αναστασίου στην εφημερίδα «Σοσιαλιστής»

Στο κείμενο με τίτλο «Εγχειρίδιο ή αποκτηνωτήριο του εργάτη;» που δημοσιεύτηκε στα τεύχη 26 και 27 του «Σοσιαλιστή» (Ιούνιος-Ιούλιος 1893), ο Η. Αναστασίου ασκεί έντονη κριτική στον μεταρρυθμιστή σοσιαλιστή Πλάτωνα Δρακούλη, ο οποίος την ίδια εποχή δημοσίευσε το έργο του «Το εγχειρίδιο του εργάτου»:

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ Ή ΑΠΟΚΤΗΝΩΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΕΡΓΑΤΟΥ;

«Μετ’ απορίας είδομεν εν τω Σοσιαλιστή του 2ου δεκαπενθημέρου Απριλίου, άρθρον τι, «περί κέρδους» ως και βιβλιάριον τι εσχάτως εκδοθέν υπό Π. Δρακούλη, ένθα σαφώς βλέπει τις, ότι κατενόησε μεν θαυμασίως ο άνθρωπος αφ’ ενός, τω ανήκον δικαίωμα εις έκαστον, και ότι το παρόν κοινωνικόν καθεστώς είνε προϊόν της νομιμοποιήσεως της βίας και του δόλου δια των προλήψεων, δύο τινά όμως τω συμβαίνουσιν αφ’ ετέρου, ως τούτο μας δηλούται εκ των γραφομένων του, ή έτι αγνοεί εντελώς - άγνοια ουκ’ εστίν έγκλημα - τους οικονομικούς όρους τους υφισταμένους εν ταις σημεριναίς κοινωνίαις, φανταζόμενος ότι, δίκην αλώπεκος εν παγίδι, θα συλληφθώσιν οι πλουτοκράται δια του τραγελαφικού συναγωνισμού ον μας υποδεικνύει, μεταξύ Κράτους συνησπισμένου μετά των παραγωγέων, ή ότι διαστρέφει το κοινωνικόν ζήτημα εκ προθέσεως εκμεταλλεόμενος αυτό, τη υποδειξει και συμπράξει των πελατών του Χρηματιστηρίου αμειβόμενος ολικώς και ηθικώς υπ’ αυτών, εις βάρος του πτωχού Κοινωνισμού.

Οι Έλληνες σοσιαλισταί επέβαλαν την λέξιν Σοσιαλισμός, μεταφέροντες αυτήν εκ των Ευρωπαϊκών γλωσσών, αντί του ελληνικού Κοινωνισμός, θεωρούντες ότι, ακολουθούντες την διεθνή φάσιν του Κοινωνισμού, καλόν ήθελεν είσθαι να λάβωσι την γενικήν λέξιν Σοσιαλισμός. Έστω. Θέλων όμως να δείξη ευφυίαν ο φίλος Δρακούλης, δια νεωτερισμού τίνος αλλόκοτου, όπως ευκολώτερον μας επιβάλλει τον εκτρωματικόν του Συναγωνισμόν, ανασκευάζει την λέξιν, γράφων αυτήν Σ(ω)σιλιασμός!!! εκ του Σώζω !!! ιδού φιλολογικαί δάφναι!!! είδος φιλολογίας Ψυχάρη!

Τώντι καλώς πράττει δίδων τοιαύτην έννοιαν, διότι δια του επινοηθέντος υπ’ αυτού Σωσιλιασμού διασώζονται εκ του μέλλοντος κοινωνικού χειμάρρου οι λωποδύται των λαών, οι ζώντες δίκην τσιμπουριών εκ του αίματός των, ουχί όμως η τάξις των πενομένων, ων η ζωή εξαρτάται εκ της προσφοράς της εργασίας εκ των εκμεταλλεωτών, ως τούτο θέλομεν αποδείξει παρακατιόντες. Και το πράγμα μεν δεν χρήζει αποδείξεως, ως φανερόν αφ’ εαυτού, αλλά δεδομένου όντως των προλήψεων, της αμαθείας, και του συμφεροντολογισμού εν τη σημερινή κοινωνία, επιχειρούμεν την κριτικήν του Δρακουλείου τούτου τραγελάφου, επωφελείς γενόμενοι διπλώ τω λόγω.

Πρώτον μεν όπως μη οι άνθρωποι εκ των αοριστολογιών τούτων, και των κατά της Πλουτοκρατίας δήθεν κατηγοριών του ελκόμενοι εμπεσόντες εις την παγίδα, γίνωσι θύματα, δεύτερον δε και εις τον ίδιον φίλον Δρακούλην, εάν τούτο μας το εσκάρωσε καλή τη πίστει απατώμενος, και ουχί εν γνώσει αποβλέπων εις εξυτηρέτησιν ιδιοτελών του σκοπών.

Παρόμοιον δε Σ(ω)σιλιασμόν μόνον κεφαλή Συγγρού τινος, Σκουλούδη, ή άλλου τινος παρομοίου λωποδύτου φιλόανθρωπου, ηδύνατο να κυοφορήση προς εξαπάτησιν και αποσόβησιν του Κοινωνισμού.

Ως γνωστόν οι απανταχού της γης Σοσιαλισταί, παραλείποντες τας περί μελλούσης κοινωνίας διαφοράς των, επιδιώκουσι την κατάκτησιν της Πολιτικής Εξουσίας, της συντηρούσης σήμεραν την εκμετάλλευσιν, όπως, άπαξ γενόμενοι κύριοι Πολιτικώς, επιβάλλουσι την οικονομικήν αυτών διοργάνωσιν κατά τας Σοσιαλιστικάς αρχάς. Ο φίλος όμως Δρακούλης μας ξεφουρνίζει το εξής. Αφού κατ’ αυτόν οι νυν εκμεταλλεόμενοι γίνωσι κύριοι της Πολιτικής Εξουσίας, τουτέστιν αυτοί οι ίδιοι αποτελέσωσι Κράτος έχοντες πάσαν Εξουσίαν και ισχύν εις χείρας των, να μη ενοχλήσωσι παντάπασι τους ληστάς των!!! αλλά να τοις αφήσωσι μάλιστα όσα μέχρι τούδε τοις έκλεψαν, ερχόμενοι εις Συναγωνισμόν προς αυτούς!!! Αλλ’ όταν τις λέγει Συναγωνισμόν, εννοεί αναγκαιώς αναγνώρισιν βάσεως τινος, εφ’ ης να διενεργήται ό Συναγωνισμός, ουχί όμως αφαιρέσιν τινα οϊανδήποτε εκ του Ανταγωνιστού υπό πρόσχημα τι, διότι τότε πλέον δεν λέγεται Συναγωνισμός αλλά Λήψις εκ του Αντιπάλου. Προκειμένου δε να λάβη τις τι βιαίως από τινος, και μάλιστα από τον κλέπτην του, νομίζομεν ότι λαμβάνει το όλον αναγκαιούν αυτώ και ουχί μέρος τι του όλου.

Όστε ως καλώς τις κατανοεί ο κατ’ έλλειψιν κοινωνιολόγος Δρακούλης, Σοσιαλιστής δεν είνε αλλ’ άνθρωπός τις ή μέγα ενδιαφερόμενος υπέρ των πλουτοκρατών, ή ούδεμίαν έχων γνώσιν του τι εστί Σοσιαλισμός. Προσδιορίσαντες ανωτέρω τον Συναγωνισμόν ας εξετάσωμεν το πράγμα λεπτομερέστερον. Λαμβάνων τις υπ’ όψιν, υφ’ οίας οικονομικάς

συνθήκας ευρίσκονται σήμερα τα Κράτη μετά χρεών κολοσσιαίων, και τας υποχρεώσεις του Κράτους, όπως εξασφάλιση μεν αφ' ενός, τας οικονομικές ανάγκας των μετ' αυτού συνεργαζομένων εργατών του, εξ άλλου δε την εξεύρεση των γιγαντιαίων συνολικών δαπανών προς πορισμόν των αναγκαίων μέσων της παραγωγής -δύο μέσων εφ' ων αναγκαίως θα στηρίζεται ο Συναγωνισμός- προσέτι δε ότι οι νοικοκυραίοι κατακρατούσι παν σχεδόν το καλλιεργημένον έδαφος, τα προϊόντα, και τα υπεράφθονα μέσα της παραγωγής μετ' απείρωσ διαθεσίμων κεφαλαίων, κατανοεί τις ευκόλως το απατηλόν και φαντασιώδες του Δρακούλειου Συναγωνισμού, του δημιουργούντος το Κράτος των εργατών ως αντίπαλον της Κεφαλαιοκρατίας!!! Τουτέστιν τα Κράτη χρεωκοπημένα, και οι παραγωγείς του πεινώντες και ξεβράκωτοι θα Συναγωνισθώσι!!! προς τους συνηπτισμένους νοικοκυραίους τους διαθέτοντας τα πάντα εν πληθώρα. Ως να έλεγε τις να συναγωνισθώσι δύο, ο μεν έχων 1000 δραχμάς, ο δε μίαν, και ότι θα υπερίσχυση εντός ολίγου χρόνου του έχοντος τας 1000 ο κάτοχος της μιας!!! ιδού λογική Δρακούλειος.

Αλλά τότε διατί φαίνεσαι ασυνεπής κοινωνιολόγε Δρακούλη, εξηγών ωσει αναρχικός τας εκ της ιδιοκτησίας ασχημίας της παρούσης κοινωνίας τας επιβαλλομένας δια της ισχύος της εξουσίας; και αφού θα έχης αυτήν την εξουσίαν εις χείρας σου, διατί δεν καταστρέφεις την ιδιοκτησίαν, αλλά την αφήνεις μάλιστα ως βάσιν Συναγωνισμού; Όταν την αφήνεις όπως έχη μηδέν αποτολμών εναντίον της, μεθ' όλην την εις χείρας σου ισχύν, τότε σημαίνει ή ότι αναγνωρίζεις ως νόμιμον την εκμετάλλευσιν ανθρώπου παρ' ανθρώπου, και επομένως πάνε πουφ τα εναντίον της ιδιοκτησίας προλεγόμενά σου, ή ότι είσαι ακαταλόγιστος δίκην τεταραγμένου εγκεφάλου.

Τι όμως μας λέγει, ότι θα επακολουθήση νόμος του Κράτους εγγυώμενος καλόν βιοπορισμόν δι' όλους τους εργαζομένους, και επομένως ουδείς θα προσφερθή ως θύμα προς εκμετάλλευσιν. Βεβαίως. Αλλά, φίλτατε Δρακούλη, σ' ερωτώμεν, δια τίνος μαγείας άραγε θέλεις προσπορισθή τα μέσα της παραγωγής, και τα της διατροφής των εργατών σου, όπως ο νόμος ούτος λάβη πραγματικόν κύρος και υπόστασιν; Διατί αποφεύγεις τόσον επιτηδείως να μας εξηγήσης τα του θαύματος τούτου; Ν' αφάιρεσης εκ των κεφαλαιούχων υπό το πρόσχημα φορολογίας τα προς ασφαλή διεξαγωγήν απαιτούμενα μέσα του Συναγωνισμού σου; Αλλά τούτο πράττων, λαμβάνεις τότε, αλλά δεν συναγωνίζεσαι.

Όστε μόλις αποτελεσθή το Δρακούλειον καθεστώς θα βασιλεύη και πάλιν το χρήμα και η ιδιοκτησία, αδύνατον δε να μας διαψεύση ο φίλος Δρακούλης, διότι, τότε πώς ήθελεν είσθαι δυνατός ο Συναγωνισμός, εάν το Κράτος καταργούν χρήμα και ιδιοκτησίαν, συνεκέντρωνεν εις χείρας του όλα τα οικονομικά μέσα της ανθρωπίνης ευημερίας; Σε ερωτώμεν δε πάλιν, θαυμάσιε άνθρωπε, διατί αφού έχεις εις χείρας σου πάσαν εξουσίαν και αρχήν, δεν λαμβάνεις το όλον κλαπέν υπ' αυτών, αλλά τοις αφήνεις μέρος τι, ώστε συναγωνιζόμενοι να υποκύψωσιν αναγκαίως εντός ολίγου χρόνου, παρατείνων ούτω τα βάσανα της ανθρωπότητας.

Ως φαίνεται λίαν φιλικώς θα διάκεισαι προς τους λωποδύτας μας, και δια τούτο λαμβάνεις τον κόπον να μας είπης, τι οφείλομεν να πράξωμεν. Σε ευχαριστούμεν δια την καλωσύνην σου, αλλά σε ειδοποιούμεν τόσον σε όσον και τους φίλους σου λωποδύτας, του ιδρώτος μας νοικοκυραίους, ότι μόλις γίνωμεν ελεύθεροι αποτελούντες ισχύν και δύναμιν, την αγχόνην και την πυράν θα δοκιμάσουν, πράγματα λίαν ελάχιστα άλλως τε, απέναντι της επιβαλλομένης ημίν πείνας, γδύμιας, καταπιέσεως και αμαθείας, δια των νόμων των, δικαστηρίων των, αστυνομιών των, και στρατών των.

Απατώνται δε οικτρώς οι νομίζοντες ότι δια κοινοβουλευτικής μονοκονδυλιάς θα σαρωθούν αι βδελυγμιαί της παρούσης κοινωνίας. Οι νυν κυβερνώντες μας επιβάλλουσι τα πάντα δια της βίας, και δεν θα υποχωρήσωσιν ειμή προ της βίας. Ουδέν παράδειγμα έχομεν εν τη ιστορία ότι ελευθερία αποκτάται δι' επαιτείας παρά των βιαίως αφαιρεσάντων αυτήν, αλλά μόνον παίρνεται, γενναίως εν πάλη. Ό δε Κοινοβουλευτισμός προς ουδέν άλλο χρησιμεύη ειμή προς εξυπηρέτησιν των ιδιοτελειών επιτηδείων τινών λαθροχειρών του Κοινωνικού Ζητήματος, και εις αργοροπορίαν μάλλον ή επιτάχυνσιν της χειραφετήσεως του ατόμου. Μία μόνη λύσις υπάρχει, η κοινωνική επανάστασις, πάσα δράσις μόνον προς αυτήν οφείλει να τείνη, άλλως δεν είνε δράσις, αλλ' υποκρισί».

Στο κείμενο με τίτλο «Η Ελλάς υπό κοινωνιστικήν έποψιν» που δημοσιεύτηκε στα τεύχη 28, 29 και 30 του «Σοσιαλιστή» (Ιούλιος-Αύγουστος 1893), ο συγγραφέας πραγματεύεται ζητήματα της κοινωνικής ιστορίας με βάση μια γενικότερη ελευθεριακή θεώρηση:

Οξυδερκής παρατηρητής εξ απόψεως όλως θετικής διερευνών τα της σημερινής Ελλάδος, ουδόλως κατανοεί την γενική ηθική κατάπτωση, μέχρι της τελευταίας βαθμίδος, κραιπάλης και αποκτηνώσεως, εις ην περιήλθεν ο ατυχής τόπος, από της ψευδοανεξαρτησίας του μέχρι των ημερών μας. Ζητήσωμεν τα αίτια.

Πέντε αιώνων ατιμωτική δουλεία, και τρομερά καταπίεσις εναντίον πάσης ηθικής και υλικής συναισθήσεως, βάρβαρος ζυγός και εσχάτη θηριώδης βία συστηματική εναντίον του ατόμου και του ιδεώδους του, επέφεραν δια μιας τον προ δεκαεξ αιώνων αποσβεσθέντα δαυλόν κακώς εννοούμενης ελευθερίας του, υποκαίοντα και συντηρούμενον δια της παραδόσεως, των ηθών και εθίμων όλως αντιθέτων εκείνων του θηριώδους κατακτητού, και του συμφερόντος του. Τα πάντα συνέτειναν προς εξέγερσιν τόσον γενναίαν, μετά πρωτοφανούς εν τη ιστορία αυταπαρνήσεως και εθελοθυσίας, όσον η καταπίεσις υπήρξε μάλλον καταθλιπτική, και αι εν τη σειρά των πέντε αιώνων αναπτυχθείσαι ιδέαι εξελίσσοντο βαθμηδόν, προελθούσαι εκ της συνοχής της τυραννίας επί μάλλον και μάλλον.

Οι συσώμως εξεγερθέντες άμα ως απήλαυσαν την υποτιθεμένην ελευθερίαν, πικράν έλαβον πείραν της αυταπάτης των. Μόλις εκδιωχθείς ο ξένος τύραννος, θραсуτέραν ήγειρε την κεφαλήν ο ομόφυλος και εθνικός καταπιεστής. Η από της απελευθερώσεως και εντεύθεν Ιστορία τρανώς μας το αποδεικνύει. Γνωστοί οι μεταξύ των διαφόρων σπλαρχηγών εμφύλιοι πόλεμοι και διαμάχαι ένεκα φιλαρχίας. Τον μόλις εκδιωχθέντα τύραννον τον αντικατέστησαν. Εγκατεστάθη εθνικόν καθεστώς, έκαστος με το έχειν του. Οι μεν σπλαρχηγοί κατέλαβαν τα των εκδιωχθέντων Τούρκων, εκτός των όσων εθνικών εσφετερίσθησαν, μέγα μέρος της λείας κατεκτήθη επίσης, υφ' όλων των τότε επιτηδείων, οι δε καλή τη πίστει, οι βλακωδώς λάτραι του εθνισμού και της ακεραιότητος, οι κυρίως μαχηταί, έμμενον με ό,τι είχαν πριν, οι δε υιοί των σήμερον είναι οι παρίαί του ελληνικού λαού.

Άμα τη απελευθερώσει και μετά, ανεφάνη ο κοτσαμπασιζμός, αντικαταστήσας το πρώην εφεντιλίκι του Τούρκου, επιλεπτυνθείς δια των καλαμαράδων του κράτους, και της κοτσαμπασικής βουλευτοκρατίας επί πατραγαθία - κατ' έλλειψιν -. Συν τη ευτυχεί!!! του εκ Δανίας βασιλέως, ανεφάνη νέα βδελυρά πληγή, η ατιμωτέρα και αχρειοτέρα πασών των μέχρι τούδε, αφαιρέσασα πάσαν ικμάδα κοινωνικής ζωής και ευημερίας ενσταλάξασα εν τη Ελληνική κοινωνία, το ψεύδος, την απάτην και τον φαρισαιισμόν. Αιτία της νυν κοινωνικής καταπτώσεως, οι πελάται του χαβιαροχανίου Κωνσταντινουπόλεως, οίτινες αφού απεγύμνωσαν ομοεθνείς και αλλοεθνείς εν πάση τη Ανατολή και Ρωσσία, φερόμενοι υπό της απληστίας των, εισήλασαν εις την ατυχή χώραν υπό το πρόσχημα του ομογενοούς!! στήσαντες επιτηδείως την ληστοφωλεάν των, υποστηριζόμενοι υπό των λογχών και των δικαστηρίων των διαφόρων ελληνικών κυβερνήσεων, επί συμμετοχή των λαφύρων εκ των μελλόντων θυμάτων.

Γνωστά τα αποδιδόμενα αυτοίς παρά του λαού Χρυσοκάνθαροι, Φαναριώται, Χαβιαροχανίται, και η μέχρι τινός εσχάτη λαϊκή περιφρόνησις προς αυτούς, γνωστά τα εκ των Λαυρίων, Κωπαϊδων και των διαφόρων ληστρικών χρηματιστικών δόλων αποκτηθέντα εκατομμύρια των εις βάρος της καμπούρας του πτωχού Ελληνικού λαού. Ουδέποτε ανανδρώτερα λωποδυσίαί λαών τη συνενοχή των κυβερνήσεων έλαβον χώραν, χάρις εις το μαστίγιον του κλητήρος, χωροφύλακος και δικαστού, επιβάλλοντος σιωπήν δια της υλικής βίας και τούτο εν ονόματι των υπό των αντιπροσώπων του έθνους!!! ψηφισθέντων νόμων!!! Δια του χρόνου της βίας κατασταθείσης έξεως, και έκαστος παλαιών δια την ζωήν οι όροι αντεστράφησαν, οι πρώην λησταί και άτιμοι μετετρέπησαν εις έντιμους, σεβαστούς, εκλεκτούς, φιλόανθρωπους, και ευεργέτας του ελληνικού έθνους!!! Κατέλαβαν πάσας τας θέσεις, πάντα τα αξιώματα, εγένοντο δήμαρχοι, βουλευταί, υπουργοί και πρέσβεις, απήλαυσαν όλων των ηγεμονικών ευνοιών. Ο αποβλακωθείς λαός θαυμάζει και ευλαβώς αποκαλύπτεται προ του διερχομένου οχήματος των εκ δύο ίππων και δύο πιθήκων άνευ μύστακος ώστε δικαίως δύναται τις να είπη ότι το νυν καθεστώς είναι καθεστώς ληστού, μεταβληθέντος εις χωροφύλακα!!!

Από της εκ Χίου και Κωνσταντινουπόλεως αφίξεώς των το εν Ελλάδι κοινωνικόν μέσον ηλλοιώθη, προσέλαβε χαρακτήρα ουδαμού της υψηλίου παρατηρούμενον. Συσσωρεύσαντες τον ιδρωτα του Λαού εις εκατομμύρια, εγεννήθησαν εν τη εκ των εκατομμυρίων ευκόλως ικανοποιούμενη φαντασία των, νέαι ορέξεις, νέαι βουλιμίαι και εποφθαλμιάσεις, απήλαυσαν των πάντων. Μας εισήξαν την κραιπάλην της φραγκικής ακολασίας εκ του πλούτου, εδημιούργησαν πέριξ των κοινωνικόν μέσον σύμφωνον προς την νέαν τάξιν του ζην των, καταστρέφοντες πάσαν απλότητα και σχετικήν αλληλεγγύην εναπολειφθείσαν εκ του κοτσαμπασιζμού, μας παρήξαν κλιμακηδόν εις όλα τα στρώματα της κοινωνίας, έκτρωμα κοινωνικού μέσου, απορρέοντος εκ της συγχωνεύσεως του κοτσαμπασιζμού, και του ξένου, προς τας έξεις του απλού ελληνικού βίου, φραγκικού -κατ' έλλειψιν- πολιτισμού. Όστε καλώς παρατηρών τις θέλει κατανοήσσει ευκόλως, ότι το νυν κοινωνικόν μέσον εν Ελλάδι είναι καθαρός βυζαντινισμός, εις ον

παρεισέφρυσεν ο εκ των Τούρκων κοτσαμπασισμός, επιλεπτηνθείς και μεταμορφωθείς δια των πολιτειακών σχέσεων και της συγκοινωνίας.

Και ιδού νομοθεσία, πολιτική, εμπόριον και εκπαιδευσις, απορρέουσιν εκ του Χαβιαροχανισμού, κανονίζονται υπ' αυτού, συμφώνως τη πορεία του οι υπό του αποκτηνωθέντος λαού τασσόμενοι εις κυβέρνησιν -λήστευσίν του-, εκτελούσι πιστώως τα πάντα κατά τας υποδείξεις του, και ραδιουργίας του, κρατούντες δέσμιον τον ατυχή Ελληνικόν Λαόν δια της υλικής βίας της εξουσίας, και κανονίζοντες τα της ηθικής και υλικής του ζωής κατά το συμφέρον των χρυσοκανθάρων.

Μήπως τελευταίως οι χαβιαροχανίται, δια του πειθηνιωτέρου οργάνου των, Τρικούπη, του ζηλώσαντος να καταστήση τους συμπατριώτας του απέναντι των, χειρότερους και ευπειθεστέρους μουζίκων Ρώσων, υπηκόων του «κατά μηδενιστικήν έκφρασιν» αγχονιστού πασών των Ρωσσιών Τσάρου; Δεν επενόησαν και συνέταξαν αυτοί το νομοσχέδιον των πανεπιστημιακών, το αποκλείον του λοιπού, ένεκα της βαρείας φορολογίας, την ανωτέραν παιδευσιν εις τους πτωχούς, αποθαρρύνοντες πάσαν ιδιοφυίαν και δημιουργούντες σκοπέλους κατ' αυτής;

Μήπως, πάσα οικονομική πορεία του κράτους δεν ρυθμίζεται υπ' αυτών; Τα 2.500.000 του Ελληνικού λαού προς ουδέν λογιζόμεθα. Είμεθα πράγματά των, αντικείμενά των. Θα βαδίσωμεν όπως τοις αρέσκει, άλλως φυλακαί, λαμητόμος, κλητήρες, χωροφύλακες, δικασταί και δήμιοι εις την υπηρεσίαν των. Παρία, Ελληνικέ Λαέ, γίνου κλητήρ ή χωροφύλαξ, αντί τεμαχίου άρτου, όπερ σοι δίδωσιν ως αντίτιμον της καταπιέσεως των αδελφών σου της δυστυχίας! Σεβάσθητι τους υπό των άεργων χρυσοκανθάρων, συντασσόμενους νόμους! και κυρουμένους υπό των αγυρτών ψευδοαντιπροσώπων σου! Μηδέν τόλμα εναντίον της ιδιοκτησίας των ληστών σου χρυσοκανθάρων, ούσαν προϊόν της κλοπής του ίδρωτος σου.

Έτερος τρομερός σύμμαχος των, είναι αι μεταφυσικαί προλήψεις, ας ενθαρρύνουσι και εκμεταλλεύονται παντί σθένει, υπαγορεύοντες την συγκράτησίν των εις τας εξ αυτών απορρέουσας κυβερνήσεις, καθιερώντες αυτάς δια της δημοσιογραφίας των, τρομεράν ηθικήν άλυσσον, δι' ης συγκρατούσι τον λαόν σκοπίμως, τρέφοντες και απασχολούντες αυτόν καθημερινώς με τον βόρβορον της πολιτικής αγυρτίας, καθιερώντες την εκμετάλλευσιν, εμπνέουσι σεβασμόν εις τον παρά των βραχιόνων των δυστυχών δημιουργηθέντα πλούτον των, προσλαμβάνοντες πάσαν κοινωνικήν εξέγερσιν δια του ατιμωτέρου και εξευτελιστικωτέρου των δόλων, την φιλανθρωπίαν.Θα είναι άραγε αιωνίου διαρκείας παρόμοιοι καθεστώς κραιπάλης, διανοητικής εκλύσεως, και εσχάτης λαϊκής αποκτηνώσεως;

Ας το εξετάσωμεν ψηλαφητώς.

Είμαι της γνώμης ότι, προς ανατροπήν του νυν σεσηπότος κοινωνικού οικοδομήματος, εργάζονται πάντες οι νοικοκυραίοι κλιμακηδόν συντελεστικώτερον απείρως πάντων των ανατρεπτικών.

Εάν λάβωμεν υπ' όψιν υφ' οίους οικονομικούς όρους ζωής υφίσταται το Ελληνικόν έθνος, στηριζόμενον επί της βιομηχανικής και γεωργικής εξαγωγής του και της μεν βιομηχανικής εξαγωγής συναγωνιζομένης μετά των προϊόντων της ήδη υπερπαραγωγής των άλλων χωρών, και αντιδρώσης κατ' αυτής, εκμηδενίζεται βαθμηδόν εξ άλλου η γεωργική εξαγωγή, η κυρίως βάσις της ελληνικής οικονομικής ζωής, ως επιφέρουσα σχετικήν αδράνειαν, και επομένως σχετικήν οικονομικήν κρίσιν προς τους ξένους, καταδικάζουσα αυτούς εις ελάττωνα σχετικώς κατανάλωσιν της γεωργικής εξαγωγής μας. Ένεκα των μέσων της συγκοινωνίας, οία είναι σήμερα, και του αλληλέγγυου συναγωνισμού των συμφερόντων, η οικονομική κρίσις βαίνουσα τανυομένη, ένεκα της πανταχόθεν γενικής υπερπαραγωγής, και της καταναλώσεως ολοέν σπανιζούσης, εξ ου στασιμότης παραγωγής, ήτοι βιοπορισμού των εργατικών πληθυσμών, αυξανομένων δια της προσθήκης των ολίγα διαθετόντων και καταστρεφομένων οικονομικώς δια του νυν υφισταμένου συναγωνισμού της μικράς και μεγάλης βιομηχανίας και εμπορίου, εξ ου βαθμιαία σχετική δυσπραγία - εκτός των φιλάνθρωπων άεργων χρυσοκανθάρων.

Της δε νυν σχετικώς τετμημένης ιδιοκτησίας, συγκεντρουμένης εις ολίγους, ένεκα της παροξύνσεως της κρίσεως επί μάλλον υπό των κυβερνητικών αναγκών εκ των γεωργικών πληθυσμών, η τάξις των πρώην σχετικώς ευημερούντων, θα προστίθεται βαθμηδόν εις τους νυν εντελώς πάσχοντας. Το τοιούτον ήρχισε να καθίσταται επαίσθητον ήδη εις τας σταφιδοπαραγωγούς επαρχίας, σχετική τις δε βελτίωσις επί τινας ενιαυτούς, εκ τυχαίας ζητήσεως της ξένης αγοράς, δεν θα είναι ειμή μπάλωμα προσωρινόν προς δριμυτέραν παρόξυνσιν.

Της πενίας αποτελούσης κράτος εν κράτει πλουτοκρατίας, θα επέλθη νέα διανοητική εξέλιξις εκ της καθαρής πλέον αντιπαραστάσεως των δύο καταστάσεων τόσω μάλλον, καθόσον αι τάξεις των πρώην ευημερούντων και σχετικώς ανεπτυγμένων θα έχωσι μεταβή και πληθύνει τας τάξεις των ημερομισθίων και εντελώς ενδεών. Ο χαρακτήρ της τοιαύτης μεταβάσεως θα είνε τόσον οξύς, καθόσον οι μέλλοντες να εξαρτίσωσι την ύπαρξίν των, εκ της προσφοράς της εργασίας, θα είνε άνευ επαγγελμάτων και ασυνείθιστοι εις πάσαν ένδειαν και κόπωσιν υπέρ τας δυνάμεις των. Νέα εποχή θ' αρχίση δια την Ελλάδα, εποχή γνώθι σαυτόν, εποχή διερευνήσεως των αιτίων της καταθλίψεως του ατόμου. Της διερευνήσεως ούσης γενικής σχεδόν εις τα πλήθη των καταπιεζομένων, η εξέτασις θα είνε σαφής, απτή, θετική ως βασιζόμενη επί της πείρας όλων των ατομικών υποθέσεων, και της αντιπαραστάσεως προς το νυν σεσηπός κοινωνικόν οικοδόμημα.

Αι υποθέσεις θα προοδεύουν κλιμακηδόν και βαθμιαίως, καθόσον η παρόξυνσις της κρίσεως θα τανύεται. Πάσα υπόθεσις γινομένη θα τίθεται εις ενέργειαν αποτυγχάνουσα θα εξελέγχεται και βασανίζεται υπό των πασχόντων πληθυσμών. Το αδύνατον της μιας υποθέσεως, θα προάγει νέαν, μέχρις ου το άτομον εντελώς εννοήση το κύριον αίτιον της στερήσεως του δικαιώματος του ζην του υπό βδελυράς ολιγαρχίας.

Κατ' αρχάς μεν θα ζητείται καλή εφαρμογή νόμων, ύστερον δημιουργία νέων νόμων, επί βάσεων οικονομικών αποβλεπόντων εις αναμορφώσεις και παντοία μπαλώματα, θα εννοήσωσι τα πάντα, εκ του ανεφάρμοστου και αδυνάτου προς εκτέλεσιν, ως φενάκην και εμπαιγμόν των τοιαύτα προτεινόντων, όπως παρατείνωσι το σεσηπός κοινωνικόν οικοδόμημα. Οι εφευρέται και οπαδοί των τοιούτων λογαριάζουν χωρίς τον ξενοδόχον - τον επί της καταναλώσεως συναγωνισμόν, και τα μάλλον ή ήττον εντελή μέσα της παραγωγής, ως και την αντίστασιν της νοικοκυροσύνης, κυρίας της πολιτικής εξουσίας. - Και αν ποτέ τοιαύται ουτοπίαι οικονομικών μεταρρυθμίσεων επί τη βάσει της ιδιοκτησίας ήσαν δυνατάι, έπρεπε ν' αποκρουσθώσιν ερρωμένως και παντί σθένει, ως παρατείνουσαι το νυν κοινωνικόν καθεστώς επ' άπειρον μάλλον, αποτρέπουσαι τους ήδη εξεγερθέντας κατά της ιδιοκτησίας, της προς καταστροφήν της ορμής των και δράσεως.

Αφού πάντα τα κακά της κοινωνικής δυσπραγίας ζητήσωσι να διορθώσωσι ή εξαλείψωσιν, επί τη βάσει των νυν υπαρχόντων θεσμών και εννοήσωσι το αδύνατον, νέον πρόβλημα θα τεθή προ των οφθαλμών των εκ τοιαύτης πειραματίσεως. Εάν οι θεσμοί, εφ' ων επαναπαύεται και δι' ων διέπεται η κοινωνία, είνε οι δημιουργοί της κοινωνικής καχεξίας. Της διανοητικής εξελίξεως ελθούσης μέχρι του σημείου τούτου, αδύνατος πλέον η αναχαίτισις της μέχρι τελείας λύσεως του προβλήματος.

Και ιδού, οι νυν θεσμοί, Πατρίδος, νομιμότητος Νόμων, αναγκαιότητος Κυβερνήσεων προς ευημερίαν των κοινωνιών, θα εξελέγχωνται και η καθιέρωσις των και το προς αυτούς σέβας θα καταπίπτουν υπό τον οξύν πέλεκυν της εξετάσεως. Η θετική εξέτασις του νομίμου των θεσμών θα επιφέρη ως απαρχήν την έμπρακτον ατομικήν εξέγερσιν εναντίον των. Τα άτομα εξετάζοντα την σημερινήν κοινωνίαν επί θετικών πλέον βάσεων, θα μεταμορφωθώσιν εις πρωτοβουλίας. Αι πρωτοβουλίαι θα πληθύνονται επ' άπειρον, μέχρις ου άπασα ή κοινωνία μεταβληθή εις όγκον εύφλεκτον, εις ον μικρός σπινθήρ τυχαίος θα θέση το πυρ της σωτείρας κοινωνικής πυρκαϊάς της μελλούσης να καθάριση τας κοινωνίας δια μιας όλων των βδελυγμιών των.

Αλλά δυστυχώς δια την γωνίαν ταύτην της γης, η γειτνιασίς της μετά του τούρκικου βαρβαρισμού, και η ένεκα της γεωγραφικής της θέσεως απομάκρυνσις της των λοιπών της Ευρώπης λαών, και συνεπώς το αδύνατον της άμέσου επικοινωνίας μετ' αυτών, ο κατά τους 5 αιώνας της δουλείας μη εξαληφθείς ακόμη Βυζαντινισμός, η σχετική κατατομή της ιδιοκτησίας, το αγράμματον του λαού και η κυριαρχία των μεταφυσικών ψευδολογιών ιδού λόγοι βραδείας κοινωνικής εξελίξεως. Έχει όμως ούτως εν Ευρώπη και Αμερική; Όχι. Οι Ευρωπαϊκοί λαοί πάντες, εκτός της αγίας Ρωσσίας, κατέχονται υπό επαναστατικού οργασμού ετοιμού να εκραγή εις πάσαν στιγμήν. Είμεθα εις τα πρόθυρα της Κοινωνικής επαναστάσεως εν Ευρώπη, ένθα πασά πειραματίσις πλέον εγένετο, και η κατάστασις εισήλθεν εις την οξυτέραν της φάσιν. Ό,τι φαίνεται δυνατόν μετά 50 έτη εν Ελλάδι, θα λάβη πέρας ευτυχώς προ του τέλους του παρόντος αιώνος εν τη λουπή Ευρώπη.

Απαντητικό άρθρο του Ηρακλή Αναστασίου σε κείμενο στην εφημερίδα «Ακρόπολις» για το αναρχικό πείραμα της συγκρότησης αποικίας που να λειτουργεί σύμφωνα με τις αναρχικές αρχές στη Βραζιλία και το οποίο ο Αναστασίου θεώρησε συκοφαντικό. Αποδεικνύεται, δε, ότι ο Ηρακλής Αναστασίου φαίνεται ότι ήταν ενήμερος των αναρχικών

κοινωνικών πειραμάτων της εποχής του σε διεθνή κλίμακα. Το άρθρο αυτό δημοσιεύτηκε στα τεύχη 24 (Β΄ Μαΐου 1893) και 25 (Α΄ Ιουνίου 1893) της εφημερίδας «Σοσιαλιστής» και περιλαμβάνει και απάντηση από τον εκδότη του «Σοσιαλιστή» Σ. Καλλέργη:

ΝΕΟΝ ΠΝΕΥΜΑ «ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ»

Εν διατριβή καταχωρισθείση εν τω περιοδικώ της εφημερίδος «Ακρόπολις»· Φραγκούδης τις λίαν επιτήδειος, ως φαίνεται περί το εξαπατάν τους αναγνώστας του, γράφει περί «Αναρχίας και γυναικός εν τη Αναρχία», ορμώντες εξ επιστολής ην δήθεν λέγει ότι ανέγνωσεν εν τω Αναρχικώ οργάνω «Revolte».

Φαίνεται ότι ο αγαθός μας άνθρωπος θ' ανεγίνωσκε νυστάζων, ειδ' άλλως ουδέποτε τοιαύτη αυταπάτη ήθελε τω συμβή· κακώς δ' αντιληφθείς ίνα μη είπωμεν εκ προθέσεως, μας αναλύει τα περί Αναρχίας, ώσει εγκέφαλος τεταραγμένος σφοδρώς· ουδόλως δε το τοιούτον μας εκπλήττει, διότι οι πάντες ζώμεν υπό όρους κοινωνικούς απορρέοντας εκ φρενοπαθείας. Αριθμήσατε μεθ' υμών τας ανακριβείας και τους παραλογισμούς.

Οι πρώτοι συλλαβόντες την ιδέαν Αναρχικής αποικίας, δεν είνε Γάλλοι, ως γράφει, αλλ' Ιταλοί, και η αποικία σημειούται ουχί δια δεκάδος καλυβών, αλλά διά δεκάδων οικιών ευρυχώρων, και εν αρμονία ουσών προς πάντας τους όρους της υγιεινής και της αναπαύσεως, και οι πρώτοι άποικοι είνε ουχί πελάται των ταπιφράγκων, αλλά μηχανικοί, αρχιτέκτονες, και διαφόρων άλλων κλάδων επιστήμης και βιομηχανίας εργάται· προκειμένου δε περί ταπιφράγκων, προτημών μυριάκις αυτά, από τα ταπιφράγκα τα άλλως καλούμενα, αίθουσαι χωρών ή εσπερίδων των χρυσοκανθάρων νοικοκυραίων, ένθα λαμβάνουσι χώραν όργια απεριγράπτου κραιπάλης και φαυλότητος, μετά των γυναικών των και θυγατέρων των, περιβεβλημένων μεταξωτάς εσθήτας και τρίχαπτα, και καταφορτωμένων αδαμάντων, πολυτέλειαν ην παρήγαγον μυριάδες δυστυχών εργαζομένων από βαθείας πρωίας μέχρι βαθείας νυκτός.

Οι πρώτοι άποικοι ανεχώρησαν ευέλιπδες ότι τα πάντα θα τοις συνέτρεχον, αδιαφορούντες, εκ του ζήλου των, περί των αναφθεισών δυσχερειών, αλλ' η έλλειψις αναγκαίων πόρων - η αίτησις χρημάτων ην απευθύνουσιν εις τους εν Ευρώπη αδελφούς των, ως και η προτροπή προς μετάβασιν γυναικών αποδεικνύει τούτο - δεν θ' αργήση να τοις υπενθυμίση, ότι τα πάντα είνε αλληλένδετα εν τη παρούση κοινωνία, αδύνατος δε πάσα απόπειρα, όσον μεμονωμένη και αν είνε, να διεκφέρη εντελώς της ολεθρίας επιρροής της νοικοκυροσύνης. Οι νοικοκυραίοι πανταχού σήμερον κατακρατούσι το έδαφος, τα προϊόντα, και τα μέσα της παραγωγής, συντρίβουσι δε δι' όλου του βάρους των τους αποπειρωμένους να τοις διαφύγωσι. Πάσα απόπειρα Αναρχική, δεν δύναται να είνε εντελώς Αναρχική, διότι παραπλεύρως αυτής υφίσταται η τα πάντα κατακρατούσα διοργάνωσις πλουτοκρατική· πράγμα ως φαίνεται ότι δεν εννόησεν ο πολύξερος Φραγκούδης, ο ευφυολογών τόσον υποκριτικώς περί Αναρχίας και Κοινωνισμού εν γένει.

Οι σύντροφοι της Κεκιλίας ηναγκάσθησαν να διορίσωσι ταμίαν, διότι η έλλειψις γυναικών ηνάγκασε πριν δυο εκ των συντρόφων ν' απελθώσι της αποικίας, αφού έλαβον τα χρήματά τινά, στερουμένη πόρων η αποικία και φοβούμενη επανάληψιν της πράξεως, ανέθεσε την φύλαξιν του χρήματος, ο υπήρχε πριν ερριμένον εις τίνα γωνίαν εις ένα εκ των συντρόφων, όστις ευρεθείς εν τη αυτή ανάγκη της γυναικός, ανεχώρησεν αποφέρων το ελάχιστον ποσόν ο εκράτει, εγνώριζε δε, ότι μετ' ολίγον η αποικία θα διέθετε σημαντικόν ποσόν εκ των προϊόντων της, ιδού δε κατά λέξιν, τι γράψας ο σύντροφος Καπελλάρο, έδωκεν αφορμή εις τον Φραγκούδην μας εις τας περί κοινοκτημοσύνης των γυναικών εν τη Αναρχία συκοφαντίας του. «Ότι ο ελεύθερος έρως δεν εισέδυσεν ακόμη εις τας καρδίας των θηλέων συντρόφων των, πράγμα πολύ θλίβον τους όντας μόνους», δεν θ' ανέγνωσεν όμως την επομένην γραμμήν της επιστολής, «και εν τούτοις ουδείς έλειψε σεβασμού προς τας γυναίκας», ώστε καλώς λέγω εν αρχή οι ενύσταζεν όταν ανεγίνωσκεν, όπως μη τω αποδώσωμεν την πρόθεσιν. Μόνον όταν λέγει ότι ο σύντροφος Καπελλάρο παρεπονείτο, τούτο το παρεπονείτο είνε ισχυρά απόδειξις περί της εν τη Αναρχία ελευθερίας της γυναικός, διότι αν η γυνή ήτο κοινή εν τη Αναρχία, θα εβίαζον αυτάς, άλλως τε αι ολίγισται υπάρχουσαι σύντροφοι εν τη αποικία εγνώριζον κάλλιον του Φραγκούδη την θέσιν των εν τη Αναρχία, πριν η αναχωρήσωσιν εξ Ευρώπης μετά των συντρόφων των, διότι άλλως δεν θα τους ηκολούθουν.

Το ιδεώδες της Αναρχίας δεν είνε η κοινοκτημοσύνη των γυναικών, ευφυολόγε Φραγκούδη, ως συκοφαντών εκ προθέσεως γράφεις εν τω Νέω Πνεύματι. Η Αναρχία ανακηρύττει την γυναίκαν ίσην τω ανδρί, ουδέ αναγνωρίζει υπεροχήν τίνα οϊανδήποτε του ανδρός επ' αυτής, η γυνή εν τη Αναρχία είνε ανεξάρτητος, αυτόνομος και ελευθέρα.

Η ένωση των φύλλων εν τη Αναρχία δεν υποβάλλεται εις ουδεμίαν διατύπωσιν. Ενώνονται οι αλληλαρεσκόμενοι γυνή και ανήρ, καθ' ας συμφωνίας παραδεχθώσιν ομού δια την διάρκειαν της ενώσεώς των, την οποίαν η αμοιβαία συμπάθειά των δύναται να μετρήση. Δεν υπάρχουν δικαιώματα του ανδρός επί της γυναικός επί της γυναικός του ανδρός· ουδείς άλλος δεσμός τους συγκρατεί, ειμή εκείνος της αμοιβαίας των αγάπης. Η εμπιστοσύνη και η ειλικρίνεια του ενός προς τον άλλον εις τας σχέσεις των, οφείλουσι να είνε οι μόνοι κανόνες. Αι ενώσεις αύται θα είνε πρόσκαιροι; Θα είνε διαρκείς; Εξαρτώνται εκ των ατόμων· εκείνοι οι οποίοι θ' αγαπήσωσι διαρκώς, να προσπαθήσωσι ν' αγαπηθώσι διαρκώς· αι συμπάθειαι ν' αποκαλυφθώσι και να γίνωσι δεκταί αμοιβαίως. Η ελευθερία μόνη, θα είνε ο κανών των σχέσεων των φύλλων.

Ιδού πολύξερε Φραγκούδη τις η θέσις της γυναικός εν τη αναρχία, και ότι δύναται κοινωνία να υπάρξη άνευ Κυρίων, επιβαλλόντων Νόμους, Δικαστήρια, Αστυνομίαν· προς ουδέν δι' άλλο χρησιμεύουσιν αι τρεις αυταί νομιμοποιημένα καταπίεσις, ειμή όπως συγκρατώσι την ιδιοκτησίαν, το προϊόν του ξένου ιδρώτος, εξ ης πηγάζουσι πάντα τα εγκλήματα άτινα εισίν αποτελέσματα, της ιδιοκτησίας ούσης μόνης αιτίας προς γένεσίν των. Διατί κλέπτει τις; διατί φονεύει τις; διατί αι μεταξύ των εθνών αδελφοκτόνοι πόλεμοι; Η ιδιοκτησία· τουτέστι το ζήτημα του ιδικού σου και του ιδικού μου, πλείονος ή ελάττονος, εξ ου ο περί ζωής αγών, και η υπεροχή των μεν επί των δε, συγκέντρωσις του κοινού πλούτου εις χείρας ολίγων αχρείων και επομένως στέρησις των άλλων· εξ ης στερήσεως γεννώνται η απληστία, ο φθόνος, η αντιζηλία, η αμάθεια των στερουμένων και η προς το κτηνώδες ροπή. Ιδού πάσαι αι αιταί των βδελυρών ασχημιών των προερχομένων εκ της ιδιοκτησίας εξ ης απορρέει η οικογένεια ης σχετική διαπλάτυσις είνε η πατρίς.

Η οικογένεια ενυπάρχει σήμερον διότι ο αρχηγός αυτής ως διατροφεύς της επιβάλλει την τυραννίαν του, καταργουμένης της ιδιοκτησίας ως τούτο θα γίνη εν τη Αναρχία και των ανθρώπων πάντων οικονομικώς εξησφαλισμένων δια του Αναρχικού κοινοτισμού, τίνα τότε λόγον υπάρξεως θα έχη η οικογένεια, λιμοκοντόρε Φραγκούδη; Άπαξ δι εξαφανισθέντος του διά την ζωήν αγώνος θα επέλθη η ελευθερία και η ισότης διά της αναρχικής διοργανώσεως της κοινωνίας, τουτέστιν η τελεία χειραφέτησις της, διά της ελευθερίας ατομικής κρίσεως και πρωτοβουλίας ενός εκάστου των απαρτιζόντων την κοινωνίαν μελών.

Λέγει δε μεταξύ άλλων ο πολός Φραγκούδης, ότι ανία θα καταλάβη τους ανθρώπους εξησφαλισμένης ούσης της ζωής του ανθρώπου!!! και συμπεραίνει εις την εξακολούθησιν της ιδιοκτησίας, υποδεικνύων ακατορθώτους αναμορφώσεις εργατικάς, και μάλιστα ότι ο αγών ούτος δια την ζωήν εξευγενίζει την φύσιν των ανθρώπων!!! Σήμερον πχ. οι Συγγροί και Καραπάνοι πρέπει ν' αυτοκτονήσουν εξ ανίας προερχομένης εκ της αρκετά πλουσίας εξασφάλισεως της ζωής των!! κατά το λέγειν του φρενοπαθούς λιμοκοντόρου. Να γεννώνται υιοί εκατομμυριούχων Συγγρών, Σκουλούδηδων, Ρετσίνων και υιοί απεντάρων και να παλαιώσι διά την ύπαρξιν! Όχι μόνον τούτο δεν είνε πάλη, αλλά καταδίκη εκ των προτέρων, όχι μόνον εξευγένησις, αλλά τελεία αποκτήνωσις διανοητική αμφοτέρων.

Είνε θιασώτης της πατρίδος και την ονομάζει μάλιστα, ευγενές ιδεώδες των ανθρώπων!! Εννοεί όμως λέγων, πατρίδα, όπως αυτός μετ' ολιγαρχίας χρυσοκανθάρων, άρχει και ληστεύει τους συμπατριώτας του, και ως προς την τοιαύτην έννοιαν της πατρίδος, οι αναρχικοί είνε αντιπατριώται, εννοούσιν όμως αυτοί πατρίδα, σύνολον ανθρώπων εχόντων τα αυτα κοινά συμφέροντα. Σεις δε οι πλουτοκράται νοικοκυραίοι, ως και πάντες οι υπερασπισταί των, είσθε οι προδόται της πατρίδος και οι λησταί, ως ζώντες δίκην βδελλών εκ του ιδρώτος των συμπατριωτών σας.

Το παρόν σύστημα της ιδιοκτησίας διά των γιγαντιαίων μηχανικών μέσων της παραγωγής, ον συγκεντρωτικόν, και των μέσων τούτων όντων εις χείρας ολίγων, συναγωνισμός δε και απορία καταναλώσεως της υπερπαραγωγής, αναποφεύκτως εν ολιγίστω χρόνω θα επέλθη η σώτεира κοινωνική επανάστασις, η μέλλουσα ν' απαλλάξη τους ανθρώπους της εκμεταλλεύσεως και των υπερασπιστών της. Την κοινωνικήν επανάστασιν οι αναρχικοί και λοιποί Σοσιαλισταί δεν θα φέρωσιν αυτοί αλλά θα επιταχύνωσι την αφίξιν της. Σεις δε οι πλουτοκράται οι ζώντες εκ του ιδρώτος των άλλων, εργάζεσθε ανενδότης εις άφιξιν της, φερόμενοι προς την επανάστασιν, ως σώμα διατρέχον το κενόν, αυξάνει κατά ταχύτητα ένεκα της βαρύτητός του. Άπαξ ελεύθεροι δια της επαναστάσεως, οι νυν καταπιεζόμενοι, δεν θα είνε τόσον ηλίθιοι, ώστε εκουσίως, μετά πάλην, προς απαλλαγήν των από τα αφεντικά, να δεχθώσιν οιονδήποτε σχηματισμόν Κράτους, ήτοι να δεσμευθώσιν εκ νέου, αλλ' άπαξ ελεύθεροι και απολαύσαντες της ελευθερίας, θα θελήσωσι να μείνωσιν ελεύθεροι, φυσική συνέπεια πάσης κοινωνικής επαναστάσεως. Θα διοργανωθώσι δε άνευ κυρίων έχοντες εις την διάθεσίν των τα επαγγέλματα κατά τας κλίσεις των, και μη όντες εις την διάθεσιν των επαγγελμάτων ως σήμερον.

Σημ.: Διαφωνούμεν προς τον αναρχικόν συνεργάτην μας κατά τα μέσα προς πραγματοποίησιν του σκοπού της εντελούς χειραφετήσεως του ανθρώπου, διότι ναι μεν η Κοινωνία φυσικώς και αναγκαιώς θ' απολήξη εις την Αναρχίαν η οποία είναι το τέλειον καθεστώς, αλλ' αδύνατον νομιζομεν την μετάβασιν της ανθρωπότητος εις την Αναρχίαν απ' ευθείας, βλέποντες την κοινωνίαν σήμερον η οποία είναι βουτημένη εις τας προλήψεις και εις την αμάθειαν εκ τούτου συμπαιρένομεν, ότι πρώτος μετά την κοινωνικήν επανάστασιν θα εφαρμοσθή ο Σοσιαλισμός και μετά παρέλευσιν μικρού χρόνου αφού οι άνθρωποι απολαύσουν δια του σοσιαλισμού της οικονομικής των ανεξαρτησίας, και απαλλαχθώσι της περι της αύριον μερίμνης και γίνει διανομή της εργασίας, τότε οι άνθρωποι καταγνωρίσαντες τον εαυτόν των δια του Σοσιαλισμού, ειρηνικώτατα θ' απαλλαχθώσιν, πάσης αρχής και διευθύνσεως. Σ. ΚΑΛ..

Άρθρο του Ηρακλή Αναστασίου όπου εξιστορείται η σύλληψη του Σ. Καλλέργη το 1893. Δημοσιεύτηκε στο τεύχος 47 της εφημερίδας «Σοσιαλιστής», σελ. 1, 5-12 Δεκεμβρίου 1893:

ΟΙ ΒΑΡΒΑΡΟΙ

Εν τη συνεδριάσει της παρελθούσης Τετάρτης, 1 Δεκεμβρίου, ο Σοσιαλιστικός Σύλλογος επέδωκεν αναφορά προς την Βουλή των κατ' έλλειψιν αντιπροσώπων του Λαού, υπογεγραμμένην παρά αρκετών εργατών και μισθωτών εκμεταλλευομένων, κατόπιν του εν τω σταδίω λαβόντος χώραν ψηφίσματος κατά την 2 Μαΐου ε.ε. περί απονομής συντάξεως εις τους παρήλικας εργάτας, κανονισμού της εργάσιμου ημέρας εις 8 ώρας και ανάπαυσιν των εργατών και εν γένει μισθωτών... μίαν ημέραν την εβδομάδα.

Αλλά οι περί το προεδρείον έντιμοι κύριοι διά περιφρονητικού όλως ύφους, άμα ήδον αναφοράν ληστευομένων εργατών παρά της νοικοκυροσύνης, ης και αυτοί αποτελούσι μέρος, έρριψαν αυτήν εις τον κορβανάν της αχρηστίας: το τοιούτον μάλιστα παρετηρήθη τω προέδρω και υπό τινών συνσυμμοριτών του. Τούτο ιδών εκ του θεωρείου των δημοσιογράφων ο εκδότης του «Σοσιαλιστού», εν πλήρει ορμή σφοδράς αγανακτήσεως δια την προς τον Λαόν άνανδρον ταύτη συμπεριφοράν των, εβόησε συντορεία τη φωνή: ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ, ΛΑΒΕΤΕ ΥΠΟΨΙΝ ΤΗΝ ΑΝΑΦΟΡΑΝ ΤΩΝ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΜΑΣ, ΜΗ ΤΗ ΠΕΡΙΦΡΟΝΕΙΤΕ. Πριν η αποτελειώση την φράσιν του διέκοψαν αυτόν, διά κραυγών και ωρυγμών, οι διαταραχθέντες προς στιγμήν, εκ των οργίων των, κύριοι κύριοι, προς ψήφισιν νόμων υπέρ της ακεραιότητος και επαυξήσεως των κεφαλαίων των πλουσίων εκμεταλλευτών του ελληνικού ιδρώτος διατάξαντος συνάμα του προέδρου την κένωσιν των ακροατηρίων και την σύλληψιν του συναδέλφου Σταύρου Καλλέργη.

Διαταχθέντες, ανέρχονται πάραυτα το θεωρείον οι διά της κτηνώδους βίας της λόγχης υπερασπισταί της ιδιοκτησίας των κλεπτών του ιδρώτος μας στρατιώται μετά του βαθμοφόρου των, κτηνωδώς και αγρίως συλλαβόντες τον ενθουσιώδη συνάδελφον, προφέροντες εναντίον του τους αισχίστους των βαρβαρισμών και των ύβρεων, ΣΕ ΣΚΟΤΩΝΩ, φωνάζει ο γαλονάς, ΤΟΝ ΣΤΑΥΡΟΝ ΣΟΥ! Και τον κτυπούν, δίκην ληστών κούρδων, δια των κοπάνων των όπλων και διά σπραξιμάτων τον ωδήγησαν εις την αστυνομίαν.

Την πρωίαν της επομένης τον εισήγαγον ενώπιον του διευθυντού της αστυνομίας. Τον ερωτά δε ο διευθυντής, πόθεν είσαι; Είμαι ΚΟΣΜΟΠΟΛΙΤΗΣ, απαντά αγερώχως και θαραλλέως ο ενθουσιώδης συνάδελφός μας, πατρίς μου είναι όλη η Γη, και αδελφοί μου πάντες οι πάσχοντες. Εις την ανδρικήν ταύτην απάντησιν, οργισθείς ο υπερασπιστής της νοικοκυροσύνης, διευθυντής της αστυνομίας, διατάσσει αυτοστιγμεί την φυλάκισιν του συναδέλφου άνευ ουδεμίας περαιτέρω ανακρίσεως.

Πάντοτε είπομεν και το επαναλαμβάνομεν ακόμη και τώρα, ουδέποτε είναι δυνατός συμβιβασμός μεταξύ ληστού και θύματος, των εκμεταλλευόντων νοικοκυραίων και των εκμεταλλευομένων παραγωγέων. Η νοικοκυροσύνη έχει κύριον συμφέρον την διατήρησιν του σημερινού ληστρικού καθεστώτως δια της κτηνώδους βίας των θεσμών της. ουδέποτε θα παραιτηθή, έστω και του ελαχίστου των προνομίων της άτινα έκλειψεν από του λαού, δι' αιτήσεων, αναφορών ή δι' άλλης ειρηνικής οδού. Βασιζεται επί της λαϊκής αποχτηνώσεως δια των μεταφυσικών προλήψεων και της κατά παράδοσιν έξεως εις τον σεβασμόν των θεσμών, Πατρίδος, Ιδιοκτησίας, Νόμων κ.τ.λ. μετ' απείρου ενδιαφέροντος τους διατηρεί και συγκρατεί, προς αποκτήνωσίν του, όπως δύναται ευκολώτερον να κουρευή μέχρι του δέρματος τον ατυχήν λαόν. Δια της βίας μας απεγύμνασεν και μας απεκτήνωσεν, δια της βίας των στρατών της, αστυνομιών της και

του δικαστηρίου της, μας κρατεί από τον ζυγόν της εκμεταλλεύσεως. Ουδέποτε θα παραιτηθή οικειοθελώς δι' αναφορών και αιτήσεων, έστω και του πολλοστημορίου της ιδιοκτησίας της προς ελάχιστην ανακούφισίν μας.

Ουδέν παράδειγμα εν τη ιστορία των αιώνων έχομεν ότι η ελευθερία αποκτάται δι' επαιτείας παρά των βιαίως αφαιρεσάντων και διατηρούντων αυτήν. Εκ μόνου του επεισοδίου τούτου ας κρίνωσιν οι ληστευόμενοι παραγωγείς τίνα πορείαν οφείλομεν να λάβωμεν. Οφείλομεν να κηρύξωμεν τον πόλεμον εις πάντας τους πολιτευομένους επέχοντες περιφρονητικώς των παγίδων καλπών των, και συνασπιζόμενοι και αλληλογνωριζόμενοι αλληλεγγύως, προς μεγαλύτερον συναπαρτισμόν των δυνάμεών μας, όπως κατακτήσωμεν την ελευθερίαν μας και χειραφέτισίν μας καθ' όν τρόπον απεκτήθησαν αι ελευθερίαί, αφ' ου χρόνου η κοινή Μήτηρ η παρήγαγεν ενόργανον ζώην, δίδοντες το αναγκαίον κτύπημα εις το καταρρέον κοινωνικόν οικοδόμημα το συντηρούμενον δια των βαρβάρων και σεσηπότην ήδη θεσμών υφ' ων διεπόμεθα.

ΗΡΑΚΛΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ.

Ένα ακόμα άρθρο του Ηρακλή Αναστασίου όπου επιχειρηματολογεί κατά των βουλευτικών και της αντιπροσωπείας και το οποίο δημοσιεύτηκε στο τεύχος 49 του «Σοσιαλιστή», σελ. 1, 19-26 Δεκεμβρίου 1893:

Η ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ ΩΣ ΑΠΟΡΡΟΙΑ ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΦΡΟΝΗΜΑΤΟΣ

Ουδεμία άλλη μεγαλειτέρα φρεναπάτη δύναται να υπάρξη εκείνης του να υποθέση τις ότι εις άλλος δύναται να του αντιπροσωπεύση τα ίδια συμφέροντα, καλλίτερον του ιδίου εαυτού του. Και όμως το τοιοούτον υφίσταται ως βάσις καθεστώτος κοινωνίας, χάρις εις τους, τέλεον απομωραθέντας δια της στερήσεως, εγκεφάλους των ανθρώπων ευρισκομένους εν ανωμάλω καταστάσει λειτουργίας, ως εκ της σταθεράς ιδέας της πάλης διά την αυτοσυντήρησιν.

Από του παχυδέρμου χρηματιστού και εκμεταλλευτού βιομηχανικού κατέργου, μέχρι του θύματος, του πτωχοτέρου των μισθωτών, εξ ίσου υπερμάχουσιν και κόπτονται υπέρ του θεσμού της αντιπροσωπείας· οι μεν όπως την καταλάβωσιν, οι δε όπως την δώσωσι.

Και το μεν πράγμα φαίνεται λίαν φυσικόν δια τους πρώτους, ως εξασφαλίζον αυτοίς τα, κακώς εννοούμενα, συμφέροντά των, διά δε τους δευτέρους ερωτώμεν. Ποία είναι τα συμφέροντα άτινα τοις αντιπροσωπεύουσι; Μήπως ποτέ το μίσθωμα του εργάτου αυξάνει ή ελαττούται τη νομοθετική επεμβάσει ή συνεργεία δεινός ή δεινός αγύρτου πολιτικοκηφήνος; Μήπως ποτέ το κράτος εγένετο ο μεσάζων μεταξύ κεφαλαίου και εργασίας; Το εναντίον μάλιστα πράττει. Παρέχει πάντα τα μέσα της βίας, κατασταθέντα νόμιμα διά της παραδόσεως και του χρόνου, όπως εξασφαλίζη και υποστηρίξη το κεφάλαιον, συγκρατή δε και καταπιέζη εξ άλλου την εργασίαν.

Περιττήν νομίζομεν την λεπτομερή απόδειξιν. Οι πάσχοντες εργάται, οι υπό τον ζυγόν του κεφαλαίου πύπτοντες, και ους τούτο διαθέτει και εκμεταλλεύεται τους βραχίονάς των διά της κτηνώδους βίας της εκ των θεσμών απορροούσης εξουσίας, εάν άπαξ και μόνον ανανήψωσι του ληθαργούντων, σκεφθώσι, ερευνήσωσι και θέσωσι προ αυτών τα πολλά διατί της πολυμόρφου δυστυχίας των, θα κατανοήσωσιν εις έκαστος ιδία, πόσον είναι ένοχοι απέναντι εαυτών και της κοινωνίας, διά την ληθαργικήν αδράνειαν και ολιγωρίαν των ιδίων συμφερόντων αρρήκτως συνδεδεμένων και αλληλεγγύων μετ' εκείνων των συντρόφων της δυστυχίας των.

Τι το συγκρατούν και παρατείνουν την ιδιοκτησίαν, μονοπώλιον αποκλειστικόν των αέργων εκμεταλλευτών του ιδρώτος μας; Τι το αποστερούν ημάς των μέσων της παραγωγής; Τι το εξαναγκάζον, δίκην ανδραπόδων, ίνα ολιγαρχία βδελλών του κοινωνικού σώματος καταναλίσκει παν το υφ' ημών παραγόμενον, να μας εγκαταλείπη δε μόνον τα ψυχία της τραπέζης του, ίνα μη αποθάνωμεν της πείνης; Το κράτος και μόνον το κράτος.

Διατί τόσοσιν απεμωράνθημεν, ώστε οι ίδιοι να συντελώμεν εις ύπαρξιν και εξασφάλισιν κράτους, δημιουργούντες ημείς αυτοί την νομοθετικήν εξουσίαν εξ ης απορρέει η εκτελεστική, τουτέστι το κράτος; Και αφού η πολιτική μας εγκυμονεί και γεννά το κράτος, ούτινος αποκλειστικός προορισμός είναι η καταπίεσις των εχόντων μόνον τους βραχίονάς των όπως πορισθώσι τα προς το ζην, διατί προσφερόμεθα εις τας κάλπας προς εκλογήν των δημίωv μας;

Τα συμφέροντά μας ουδείς άλλος θ' αντιπροσωπεύση ποτέ καλλίτερον από ημάς τους ιδίους συνασπιζομένους αλληλεγγύως επί τω αυτώ κοινώ σκοπώ - την χειραφέτησίν μας εκ του Κεφαλαίου. καθ' ην ημέραν οι κύριοί μας ίδωσιν ότι απέχομεν του δολώματος-κάλπης των, δεικνύοντες εις αυτούς εντελή αδιαφορίαν και περιφρόνησιν προερχομένην εξ αυτοσυνειδήσεως .- Ε! Ε! τότε θα αρχίσουν να σκέπτονται ότι εγγύς είναι το τέρμα της ληστείας των. - Θα τρομάξωσι εκ της υποβωσκούσης οργής μας εκδηλουμένης δια της βαθμιαίας εξαφανίσεως της καθιερώσεως πλέον εν τω εγκεφάλω μας της προλήψεως των διεπόντων την κοινωνίαν κακούργων θεσμών.

ΗΡΑΚΛΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ.

Ο Ηρακλής Αναστασίου έγραψε και λαϊκά στιχουργήματα όπως το παρακάτω («Σοσιαλιστής», Αριθ. 27, Α' Ιουλίου 1893):

Οι μισθωτοί

Δεν θέλουμε πλιά αφεντικά

Να μας πεθαίνουν εις την δουλιά.

Να ζουν απ' το δικό μας αίμα

Και να λένε Ζωή! για μένα

Θέλουμ' η εργασία μόνον

Να βασιλεύει εις τον κόσμον.

Ο καθένας μας να δουλεύη

Να κτίζη, σπέρνη να φυτεύη

Παπούτσια, ρούχα κι' εργαλεία

Κι' ,τι άλλο μας κάνει χρεία.

Αν θέλετε ταύτα βρε παιδιά

Ελάτ' ας κάνουμε συντροφιά.

Όλοι τον πόνο μας να πούμε

Και μονιασμένοι να βρεθούμε

Και μια στιγμή να σηκωθούμε

Να νιόσουνε και μεις πως ζούμε

Μαχαίρι, Τουφέκι, Κουμπούρι,

Δυναμίτι, Σπαθί, Μπαρούτι

Τ' αφεντικά να δοκιμάσουν

Κι' ευθύς τα βάσανα θα πάψουν

Ομόνοια, Αγάπη και Χαρά.

Άμα λείψουνε τ' αφεντικά

Θα είνε τότε εις τον λαόν

Κι' ευθύς θα ξαλειφθή πάν κακόν

Θα λείψουν Δικασταί....

ΔεςΣτρατηγοί και Καλαμαράδες

Χρηματισταί και Αστυνόμοι

Και παντός είδους δολοφόνοι

Αι εξουσίαι θα καταπέσουν

Αλήθειαι θα θριαμβεύσουν

Θα βασιλέψ' η Ευτυχία

Όταν χαθή η Τυραννία

Αγάπη και Αλληλεγγύη

Την ύπαρξίν μας θα γλυκύνη

Ιδικόν μου και ιδικόν σου

Θα εξαλειφθή απ' εμπρός σου

Πάντα θα παράγομεν κοινώς

Με διάθεσιν αρμονικώς

Πατρίδα μία θα υπάρχη

Γλώσσα μία θα κραυγάζη.

*Από το βιβλίο "Ο Ήλιος της Αναρχίας ανέτειλε - Για μια ιστορία του αναρχικού κινήματος στον 'ελλαδικό' χώρο", Εκδόσεις Κουρσάλ, Ιούνης 2017.